

Derstuganova N. Regulatory and legal principles for the formation of generic competences of Doctor of Philosophy degree students in Ukraine

In 2016, the introduction of the European model for the training of Doctor of Philosophy degree students was an important stage in the modernization of the educational sphere of Ukraine, a step towards the harmonization of national educational legislation with European legal norms. On the basis of the analysis of the normative and legal foundations of the formation of generic competences of applicants of the degree of Doctor of Philosophy in the system of higher education of Ukraine, it was found that the implementation of both components of the educational and scientific training program for applicants of the degree of Doctor of Philosophy in higher education institutions (scientific institutions) is obligatory and is accompanied by the formation of a certain set of generic and special (professional) competencies, determined by the standard of higher education for the third (educational and scientific) level of higher education in the relevant specialty, and in the absence of it – in accordance with the eighth level of the National Qualifications Framework. It was found that the description of the 8th level of the NQF was carried out with the help of four descriptors, the names of which correspond to the four main categories defined at the legislative level, which are used to evaluate the learning outcomes, particularly: knowledge, skills/abilities, communication, responsibility and autonomy. The analysis of the content of the descriptors of the 8th level of the NQF shows that the identification, planning, evaluation and measurement of competencies according to these descriptors is carried out with the help of generic and special (professional) competencies. The results of the report (2021) on the compliance of the NQF with the criteria and procedures of the Qualifications Framework of the European Higher Education Area and the comparison of the NQF with the European Qualifications Framework are given. It was established that today the issue of the conceptual distinction between the definitions of «learning results» and «competence» in the national discourse is relevant.

The analysis of the regulatory and legal bases for the formation of generic competencies of PhD degree applicants confirmed that the necessary legal framework for the formation of generic competences of PhD degree applicants in the national system of higher education has been created in Ukraine.

Key words: generic competences, doctor of philosophy, PhD, regulatory and legal framework, National Qualifications Framework.

УДК 364-44:342.7-054.7

DOI <https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series5.2024.100.07>

Жінчин М. В.

**ВОЛОНТЕРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ:
МОЖЛИВОСТІ ТА ВИКЛИКИ**

У статті розглянуто роль волонтерської діяльності у підтримці внутрішньо переміщених осіб в Україні, а також виявлено можливості та виклики, з якими вони стикаються. Волонтерство є важливим інструментом соціальної інтеграції, що допомагає адаптації внутрішньо переміщених осіб до нових умов життя. Участь у волонтерських проєктах дозволяє не лише допомагати іншим, але й розвивати професійні та соціальні навички, набувати новий досвід і встановлювати соціальні зв'язки. Проаналізовано законодавче регулювання волонтерської діяльності в Україні, зокрема положення Закону України «Про волонтерську діяльність», що визначає права волонтерів, вимоги до організації та умови отримання фінансової підтримки.

Підкреслено, що волонтерська діяльність сприяє соціальній інтеграції та розвитку особистісного потенціалу. На прикладі Карітасу України показано, як внутрішньо переміщені особи можуть брати участь у волонтерських ініціативах: допомога на публічних заходах, сортування гуманітарної допомоги, приготування їжі, робота в дитячих і соціальних проєктах. Водночас висвітлено виклики, такі як психологічні бар'єри, недовіра, обмежений доступ до інформації, брак ресурсів і фінансової підтримки, що можуть заважати участі внутрішньо переміщених осіб у волонтерській діяльності. Наголошено на важливості подолання цих викликів шляхом надання психологічної підтримки, проведення тренінгів з комунікаційних навичок, доступу до інформаційних ресурсів через соціальні мережі та інформаційні центри, а також фінансової допомоги для покриття витрат. Застосування вищевказаних заходів дозволить внутрішньо переміщеним особам активніше долучатися до волонтерських ініціатив, розвивати свої навички та робити внесок у розвиток громад, що сприятиме їх соціальній залученості та конкурентоспроможності на ринку праці.

Ключові слова: волонтери, волонтерська діяльність, внутрішньо переміщені особи, соціальна інтеграція, адаптація.

Волонтерська діяльність відіграє значну роль у підтримці людей, які переживають складні життєві обставини, зокрема внутрішньо переміщених осіб. У ситуаціях, коли люди змушені покинути свої домівки через війну, природні катастрофи або інші кризові події, волонтерська підтримка стає важливим фактором для їх адаптації та інтеграції у нове середовище. Водночас внутрішньо переміщені особи також самі можуть брати активну участь у волонтерській діяльності, що відкриває перед ними нові можливості для розвитку, соціальної інтеграції та особистісного зростання. Під час волонтерства внутрішньо переміщені особи можуть стикатися з різними викликами під час допомоги іншим.

Мета статті – проаналізувати та обґрунтувати роль волонтерської діяльності у підтримці внутрішньо переміщених осіб, визначити можливості для їх соціальної інтеграції та особистісного розвитку, а також виявити основні виклики, з якими вони стикаються, і запропонувати шляхи їх подолання.

Закон України «Про волонтерську діяльність» регулює організацію та здійснення волонтерської діяльності в країні, визначаючи права та обов'язки волонтерів і організацій, що залучають їх до своєї роботи. Згідно з Законом України «Про волонтерську діяльність», волонтерська діяльність – це «добровільна, соціально спрямована, неприбуткова діяльність, що здійснюється волонтерами шляхом надання волонтерської допомоги» [9].

Така діяльність може здійснюватися як індивідуально, так і через волонтерські організації. Волонтери мають право отримувати інформацію про мету та характер роботи, яку вони виконують, умови безпеки та заходи захисту; відшкодування витрат, пов'язаних з виконанням волонтерської діяльності; волонтери повинні дотримуватися законодавства України, етичних норм, а також умов договору про надання волонтерської допомоги. Організації, що залучають волонтерів, повинні забезпечувати безпечні умови для здійснення волонтерської діяльності, надавати необхідну інформацію та інструктаж, вони мають право отримувати фінансову підтримку від державних органів, місцевих бюджетів та міжнародних організацій для реалізації своїх волонтерських проєктів [9].

Розглянемо детальніше залучення волонтерів на прикладі Карітасу України. Згідно з опитуванням волонтерів із 25 центрів по всій Україні, у якому респондентами стали 514 осіб – 68% жінки та 32% чоловіки, «внутрішньо переміщені особи готові та хочуть волонтерити на нових місцях, зробити щось корисне та стати частиною великої команди. 40% волонтерів – внутрішньо переміщені особи. 61% волонтерів – це люди віком 25–49 років. 24% – молодші 18, але не старші 24 років. Ще 23% – віком 50+. Люди старшого віку приходять до Карітасу за спілкуванням та комфортним середовищем. Відповідно до даних опитування 18% волонтерів мережі – пенсіонери. Найбільше волонтерів долучаються до чотирьох напрямків: вантажні роботи, сортування та розподіл гуманітарної допомоги, допомога на публічних заходах, приготування їжі. Постійні волонтери також активно долучалися до дитячих проєктів та домашньої опіки. З початку повномасштабної війни понад 62 000 активностей було проведено за участі волонтерів» [5].

Студенти долучаються до волонтерства, бо їм може бути потрібен сертифікат або лист-рекомендація для підтвердження навичок та досвіду. Також у Карітасі України працюють Волонтерські школи, де можна переключатися, повчитися, поспілкуватися та познайомитися, що підвищує рівень мотивації та натхнення у волонтерів та є профілактикою емоційного вигорання [5].

Прикладом програми працевлаштування внутрішньо переміщених осіб та одночасного залучення їх до допомоги іншим, є активність «Гроші за роботу», яка допомагає внутрішньо переміщеним особам працевлаштуватися на новому місці. Активність «Гроші за роботу» діє в межах проєкту «Багатосекторна допомога постраждалим від війни в Україні» у Карітас Полтава, Карітас Кривий Ріг УГКЦ, Карітас Запоріжжя, Caritas Краматорськ та Карітас Кам'янське. Люди можуть долучитися до організації роботи дитячих просторів та хабів, догляду за людьми похилого віку, благоустрою територій, наведення ладу на клумбах та парках, косметичних ремонтів в адмінбудівлях. Отримати допомогу «Гроші за роботу» можуть як кваліфіковані спеціалісти, так і ті, хто готовий братись за будь-яку роботу [14].

Для того, щоб отримати знання про волонтерство та краще зрозуміти в чому воно полягає, можна відвідати спеціальні заходи та школи волонтерів. Наприклад, Українська Волонтерська Служба проводить дводенні Школи Волонтерства. Зазначається, що «будь-яка громадська організація може запросити тренерів УВС провести такий тренінг для своїх новачків. В перший день учасникам розповідають, що таке волонтерство, які його принципи, який вид краще обрати з огляду на ваші навички та вподобання. Наприкінці другого дня всі учасники школи під наглядом тренерів йдуть волонтерити, щоб закріпити теоретичні знання на практиці» [12].

Причинами для того, щоб займатися волонтерською діяльністю, зокрема, можуть бути: бажання завести нових друзів, познайомитися з різними людьми; покращити свої практичні навички; підвищення рівня своїх соціальних навичок; можливість гарно провести вільний час та допомагати іншим; набуття нових навичок [13].

U-Report разом з громадською організацією БУР провели опитування щодо бонусів від волонтерства: чи мають вони бути і які, загалом – за яких умов молодь готова залучатися до волонтерської діяльності? В опитуванні взяли участь 3 843 респондентів з усіх регіонів України. На сайті UNICEF зазначено, що, згідно з опитуванням, «переважна більшість (57,6% респондентів) відповіли, що бонуси від волонтерства мають бути, адже волонтерська діяльність потребує певної підтримки. 34,4% респондентів вважають, що не завжди треба отримувати бонуси від волонтерства, адже існують організації, які не мають змоги їх надавати. 8% вважають, що волонтерство не має давати бонусів, бо волонтерство – це виключно про самовіддачу і самопожертву. 69,6% респондентів вважає найголовнішими бонусами – залученість до спільноти однодумців та знайомство з новими людьми. 39,9% опитаних відзначили найголовнішим бонусом для себе нові знання та здобуття практичних навичок. Інші 66,4% – подорожі, участь у культурно-освітніх подіях, екскурсії та неформальну освіту. 44,1% респондентів вважають, що бонуси мають стати неочікуваним сюрпризом вже після здійснення діяльності. А 33,8% зазначили, що переваги від волонтерської діяльності їм

краще озвучувати одразу. 44,2% аудиторії зазначили головною причиною брак часу. 26,5% респондентів нічого не заважає почати волонтерити. 13,9% відповідалів важко знайти можливості. 55,1% зазначили, що іноді волонтерить. 26,8% не волонтерять, проте хочуть зайнятися подібною діяльністю. 9,9% відповіли, що є активними волонтерами» [3].

Волонтерство має не тільки переваги, але також і певні виклики: недостатнє фінансування, брак ресурсів та підтримки, необхідність докладати значних зусиль, часу та енергії [4].

У наш час існують різні посібники та рекомендації щодо організації роботи волонтерів. Аналізуючи деякі із них, можна відзначити наступні поради авторів для успішного волонтерства: «людина має задовольняти потреби різних рівнів: фізичні потреби – доступ до води, їжі, теплого одягу, вбиральні тощо; потреби в безпеці, спілкуванні, визнанні, самореалізації (можливість реалізувати власні ідеї і суспільно значущі проекти)» [1].

Перед тим, як залучати людей до волонтерської діяльності, «координатор має переконатися, що людина почуватися захищеною і здоровою, тепло вдягнена та не є голодною» [1].

Важливим є регулярний супровід і підтримка волонтерів, що дає змогу «запобігти вигоранню, вчасно надати потрібну допомогу під час виконання завдань, надавати й отримувати зворотний зв'язок щодо виконаних завдань, пропозиції запитання та покращувати волонтерську програму» [1].

Дослідники виокремлюють, зокрема такі інструментами супроводу й підтримки, як спостереження за тим, як проходить волонтерство, зустрічі сам на сам волонтера та його керівника, групові зустрічі, менторська підтримка, молитовні зустрічі, клуби запобігання вигоранню за участі професійного психолога [1].

Оскільки волонтерство дає можливість отримати різні навички, спробувати попрацювати в різних сферах та зрозуміти, що подобається, а що – ні, то волонтерська діяльність може бути особливо корисною для школярів, які вибирають майбутню професію. Варто «стимулювати адміністрації закладів освіти розвивати волонтерство, потрібно переглянути правові механізми залучення молоді до волонтерства та його розвитку в закладах освіти, зокрема в школах» [8].

До волонтерської діяльності часто долучаються студенти. Розглянемо приклад Українського католицького університету. Лабораторія волонтерства УКУ – підрозділ Деканату студентського життя УКУ, вона має на меті «надихнути студентів до служіння через громадську участь, лідерство та волонтерство у різноманітних проєктах» [11].

Візія Лабораторії – дати можливість кожному студенту УКУ за роки навчання «здобути досвід осмисленого служіння» [11].

На сайті зазначено, що «за роки існування проєкту до різних форм служіння було залучено понад півтори тисячі студентів. Понад 250 молодих людей спробували себе як координатори проєктів у межах чотирьох напрямків: служіння вразливим групам, екологічне волонтерство, допомога армії та культурно-освітні ініціативи. Лабораторія впроваджує курс «Служіння та мовна практика» для першокурсників. Зокрема в межах курсу студенти реалізували 45 мініпроєктів, які були спрямовані на допомогу 40 людям з інвалідністю, 500 особам з вразливих груп населення (літні, ВПО, бездомні), 60 дітям у складних життєвих обставинах, 350 учням львівських шкіл, 180 молодим особам з громад, 30 партнеркам військовослужбовців. Ініціативи полягали в проведенні тренінгів, навчальних зустрічей та спільних заходів для надання соціально-психологічної підтримки» [11].

Приклад з Українським католицьким університетом дуже вдало ілюструє, як університети можуть сприяти залученню студентів, зокрема й тих, хто є внутрішньо переміщеними особами, до волонтерської діяльності. Ініціатива Лабораторії волонтерства УКУ, яка пропонує студентам брати участь у різних волонтерських проєктах, є чудовим прикладом того, як молодь може долучатися до соціальних змін і допомагати вразливим групам населення. Варто відзначити, що Лабораторія волонтерства УКУ не тільки залучає студентів до конкретних акцій, але й забезпечує їх можливість набути різні вміння навички, отримати досвід лідерства, соціальної відповідальності та роботи в команді. Курс «Служіння та мовна практика» також є гарним прикладом поєднання освітнього процесу з волонтерською діяльністю, що допомагає студентам не тільки здобувати нові знання, але й застосовувати їх на практиці, допомагаючи іншим. Такий підхід сприяє формуванню свідомої громадянської позиції у молоді, підкреслює, наскільки важливим є залучення освітніх установ до підтримки волонтерства, а також показує, як організована волонтерська діяльність може інтегруватися в освітні програми, стимулюючи студентів до активної участі у соціальному житті та розвитку громад.

Люди, які бажають займатися волонтерською діяльністю, можуть долучитися до різних організацій, які надають допомогу у різних напрямках. Зокрема, можна заповнити реєстраційну форму та стати волонтером Карітасу України [6]. Товариство Червоного Хреста України також запрошує охочих приєднатися до надання допомоги іншим, заповнивши реєстраційну форму на сайті [7]. Громадська організація «Будуємо Україну Разом» залучає волонтерів, зокрема, для облаштування громадських просторів, волонтерських центрів та укриттів [2]. Довгострокове волонтерство триває 3 місяці, БУР забезпечує волонтерам стипендію, житло та методологічну підтримку. Волонтери протягом трьох місяців можуть проживати в одній із громад та співпрацювати з місцевими ГО, громадськими активістами, освітніми закладами, місцевою владою, бізнесом тощо, шляхом проведення освітніх, волонтерських заходів для взаємодії з місцевою молоддю [2].

Підхід, запропонований організацією «Будуємо Україну Разом», є чудовим прикладом того, як довгострокове волонтерство може сприяти зміцненню громад і розвитку соціальних ініціатив. Підтримка волонтерів шляхом забезпечення стипендії, житла та методологічної підтримки є важливими аспектами, які роблять волонтерську діяльність більш доступною та привабливою для учасників – організація не лише залучає волонтерів, але й створює комфортні умови для їхньої роботи та високої мотивації. Проживання волонтерів у громаді протягом трьох місяців дозволяє їм краще зрозуміти місцеві потреби та проблеми, сприяє більш ефективному виконанню завдань і побудові довірливих стосунків з місцевими мешканцями, що є важливим для успіху соціальних проєктів. Співпраця з місцевими громадськими організаціями, активістами, освітніми закладами, владою та бізнесом демонструє комплексний підхід, який охоплює різні аспекти життя громади. Це дозволяє створювати проєкти, що враховують різноманітні потреби та ресурси, доступні на місцевому рівні. Такі програми можуть мати довгостроковий позитивний вплив на громади, оскільки вони сприяють не лише вирішенню поточних проблем, але й розвитку місцевих лідерів, підвищенню рівня освіти та соціальної активності.

Українська Волонтерська Служба на своїх сторінках в соціальних мережах розміщує оголошення про різні навчальні програми щодо волонтерства та програми, які пропонують можливості долучитися до волонтерської діяльності у різних напрямках [10]. Використання соціальних мереж для поширення інформації про навчальні програми і волонтерські можливості є ефективним підходом, оскільки дозволяє охопити широку аудиторію та забезпечити легкий доступ до актуальної інформації; розміщення оголошень про навчальні програми допомагає підвищити обізнаність громадян про волонтерську діяльність, надаючи їм знання і навички, необхідні для ефективного волонтерства. Інформування про різні напрямки волонтерської діяльності (гуманітарна допомога, екологічні ініціативи, робота з дітьми тощо) дозволяє залучити людей з різними інтересами і здібностями, що сприяє розширенню бази волонтерів і розвитку волонтерського руху. Завдяки постійному оновленню інформації, Українська Волонтерська Служба допомагає підтримувати активну громадянську позицію серед своїх підписників, мотивуючи їх до участі в соціально значущих проєктах та поширюючи культуру волонтерства.

Отже, волонтерство є ефективним засобом для інтеграції внутрішньо переміщених осіб у нові громади. Залучення до волонтерських проєктів допомагає людям налагодити соціальні зв'язки, знайти друзів і відчувти підтримку. Це особливо важливо для тих, хто пережив травматичний досвід втрати домівки або розлуки з близькими. Соціальна інтеграція через волонтерство допомагає знизити почуття ізоляції та самотності, сприяє відчуттю приналежності до спільноти. Залучення до допомоги іншим відволікає від власних проблем через взаємодію з іншими людьми, набуття нового досвіду та відчуття власної значущості. Наприклад, внутрішньо переміщені особи можуть долучитися до місцевих благодійних ініціатив, допомагати іншим переселенцям або вразливим групам, що посилює їхню соціальну включеність в життя громади.

Волонтерська діяльність може слугувати платформою для навчання і розвитку нових навичок, що є важливим для працевлаштування та професійного зростання. Участь у волонтерських проєктах дає можливість отримати досвід у різних галузях, таких як організація подій, управління проєктами, комунікації та лідерство. Це допомагає не тільки розвинути власні здібності, але й підвищити свою конкурентоспроможність на ринку праці. Деякі волонтерські програми також пропонують спеціалізовані тренінги та курси, що дозволяє учасникам отримати нову кваліфікацію або підтвердити наявні навички.

Одними із головних викликів для внутрішньо переміщених осіб, які бажають займатися волонтерською діяльністю, може бути страх, тривога, недовіра до нових людей та ситуацій, що заважає вільному спілкуванню та участі у волонтерських заходах, призводить до замкнутості та самоізоляції. Обмежений доступ до ресурсів та інформації про волонтерські можливості, відсутність доступу до Інтернету або брак знань про місцеві ресурси, фінансові труднощі – все це ускладнює долучення внутрішньо переміщених осіб до волонтерської діяльності.

Виклики, які становлять труднощі та заважають внутрішньо переміщеним особам брати участь у волонтерській діяльності, можна ефективно долати. Для подолання психологічних бар'єрів необхідна професійна психологічна підтримка та підготовка, зокрема, консультації психолога, тренінги з психологічної підтримки, комунікаційних навичок.

Необхідно створювати умови для кращого доступу до інформації про волонтерські можливості, зокрема, створювати інформаційні центри, спільноти у соціальних мережах, де внутрішньо переміщені особи зможуть знайти актуальну інформацію про волонтерські програми. Також важливо забезпечити фінансову підтримку для покриття витрат, пов'язаних з участю у волонтерстві, таких як транспорт або матеріали, адже не всі люди можуть оплатити витрати, пов'язані з волонтерством.

Таким чином, волонтерська діяльність має значний потенціал для підтримки та розвитку внутрішньо переміщених осіб. Вона надає можливості для соціальної інтеграції, розвитку навичок, особистісного зростання та психологічної підтримки. Проте внутрішньо переміщені особи можуть стикатися з різними викликами, такими як психологічні бар'єри, брак ресурсів та інформації. Подолання цих викликів вимагатиме спільних зусиль волонтерських організацій, органів місцевого самоврядування і суспільства в цілому. Забезпечення доступу до інформації, психологічної підтримки, тренінгів дозволить внутрішньо переміщеним особам реалізувати свій потенціал і зробити внесок у розвиток своїх громад.

Використана література:

1. Бондаренко А., Вдовцов Ю. Посібник по роботі з волонтерами. Київ, 2021. 164 с.
2. Будемо Україну Разом – БУР. URL : <https://www.facebook.com/BuildingUkraineTogether>.
3. Бонуси від волонтерства. Які вони і чи мають взагалі бути. UNICEF. URL : <https://www.unicef.org/ukraine/stories/benefits-of-being-a-volunteer>.
4. Волонтерство в Україні: Переваги та виклики. Тиждень.ua. URL : <https://tyzhden.ua/>.
5. Карітас України. Волонтерство в Карітасі України: допомагати ближньому важливо та почесно. URL : <https://caritas.ua/news-en/volonterstvo-v-karitasi-ukrayiny-dopomagaty-blyzhnomu-vazhlyvo-ta-pochesno/>.
6. Карітас України. Карітас України: волонтерство. URL : <https://caritas.ua/volunteer/>.
7. Товариство Червоного Хреста України. Волонтерство. URL : <https://redcross.org.ua/>.
8. Троян І. Як зробити волонтерство частиною освітнього процесу: рекомендації, нормативка та 52 мільйони гривень на ЗСУ лише в одній області. URL : <https://nus.org.ua/articles/yak-zrobyty-volonterstvo-chastynouy-osvitnogo-protsesu-rekomendatsiyi-normatyvka-ta-52-miljony-gryven-na-zsu-lyshe-v-odnij-oblasti/>.
9. Закон України «Про волонтерську діяльність» від 19.04.2011 № 3236-VI. URL : <https://data.rada.gov.ua/laws/main/3236-17#Text>.
10. Українська Волонтерська Служба. URL : <https://www.facebook.com/UkrainianVolunteerService>.
11. Український Католицький Університет. 5 років формації провідників соціальних змін – Лабораторія волонтерства УКУ відсвяткувала ювілей. URL : <https://ucu.edu.ua/news/5-rokiv-formatsiyi-providnykiv-sotsialnyh-zmin-laboratoriya-volonterstva-uku-vidsvytkuvala-yuviley/>.
12. Чуловська О. Як стати волонтером: гайд для охочих допомагати ЗСУ, дітям і хвостикам. URL : <https://happymonday.ua/yak-staty-volonterom-gajd>.
13. Bright Network. 10 great things about volunteering. URL : <https://www.brightnetwork.co.uk/career-path-guides/charity-NGO-social-enterprise/volunteering/>.
14. Caritas Ukraine. URL : <https://www.facebook.com/caritasukraine>.

References:

1. Bondarenko A., Vdovtsov Yu. (2021). Posibnyk po roboti z volonteramy [Guide to working with volunteers]. Kyiv. 164 s. [in Ukrainian].
2. Buduiemo Ukrainu Razom – BUR [Building Ukraine Together – BUT.] URL : <https://www.facebook.com/BuildingUkraineTogether> [in Ukrainian].
3. Bonusy vid volonterstva. Yaki vony i chy maiut buty (2022). [Benefits of volunteering. What are they and should they exist]. UNICEF. URL : <https://www.unicef.org/ukraine/stories/benefits-of-being-a-volunteer> [in Ukrainian].
4. Volonterstvo v Ukraini: Perevahy ta vyklyky (2024). [Volunteering in Ukraine: Benefits and Challenges]. Tyzhden.ua. URL : <https://tyzhden.ua/> [in Ukrainian].
5. Caritas Ukrainy (2024). Volonterstvo v Karitasi Ukrainy: dopomahaty blyzhnomu vazhlyvo ta pochesno [Volunteering in Caritas Ukraine: Helping others is important and honorable]. URL : <https://caritas.ua/news-en/volonterstvo-v-karitasi-ukrayiny-dopomagaty-blyzhnomu-vazhlyvo-ta-pochesno/> [in Ukrainian].
6. Caritas Ukrainy. (2024). Caritas Ukrainy: volonterstvo [Caritas Ukraine: Volunteering]. URL : <https://caritas.ua/volunteer/> [in Ukrainian].
7. Tovarystvo Chervonoho Khresta Ukrainy (2024). Volonterstvo [Volunteering]. URL : <https://redcross.org.ua/> [in Ukrainian].
8. Troian I. (2024). Yak zrobyty volonterstvo chastynouy osvitnoho protsesu: rekomendatsii, normatyvka ta 52 miliiiony hryven na ZSU lyshe v odnii oblasti [How to make volunteering a part of the educational process: recommendations, regulations, and 52 million hryvnias for the Armed Forces in one region]. URL : <https://nus.org.ua/articles/yak-zrobyty-volonterstvo-chastynouy-osvitnogo-protsesu-rekomendatsiyi-normatyvka-ta-52-miljony-gryven-na-zsu-lyshe-v-odnij-oblasti/> [in Ukrainian].
9. Ukraina (2011). Zakon «Pro volontersku diialnist» [Law on Volunteering]. № 3236-VI. URL : <https://data.rada.gov.ua/laws/main/3236-17#Text> [in Ukrainian].
10. Ukrainska Volonterska Sluzhba. (2024). URL : <https://www.facebook.com/UkrainianVolunteerService> [in Ukrainian].
11. Ukrainskyi Katolytskyi Universytet. 5 rokiv formatsii providnykiv sotsialnykh zmin – Laboratoriia volonterstva UКУ vidsviatkuvala yuvilei (2024) [5 years of formation of social change leaders – UCU Volunteer Laboratory celebrated an anniversary]. URL : <https://ucu.edu.ua/news/5-rokiv-formatsiyi-providnykiv-sotsialnyh-zmin-laboratoriya-volonterstva-uku-vidsvytkuvala-yuviley/> [in Ukrainian].
12. Chulovska O. (2024). Yak staty volonterom: haid dlia okhochykh dopomahaty ZSU, ditiam i khvostykam [How to become a volunteer : A guide for those who want to help the Armed Forces, children, and pets]. URL : <https://happymonday.ua/yak-staty-volonterom-gajd> [in Ukrainian].
13. Bright Network (2024). 10 great things about volunteering. URL : <https://www.brightnetwork.co.uk/career-path-guides/charity-NGO-social-enterprise/volunteering/>.
14. Caritas Ukraine (2024). URL : <https://www.facebook.com/caritasukraine>

Zhynchyn M. Volunteering Activities of Internally Displaced Persons: Opportunities and Challenges

The article examines the role of volunteering in supporting internally displaced persons (IDPs) in Ukraine, highlighting the opportunities and challenges they face. Volunteering serves as a key tool for social integration, helping IDPs adapt to new living conditions. Participation in volunteer projects allows individuals to help others, develop professional and social skills, gain new experiences, and build social connections. The legislative regulation of volunteering in Ukraine is analyzed, focusing on the Law of Ukraine «On Volunteer Activity», which outlines the rights of volunteers, requirements for organizations, and conditions for receiving financial support.

The article emphasizes that volunteering promotes social integration, psychological well-being, and personal development. The example of Caritas Ukraine shows how internally displaced persons can engage in volunteer initiatives, such as helping at public events, sorting humanitarian aid, cooking, and working in child and social projects. It shows that internally displaced persons can help others and gain new experience. It also highlights challenges like psychological barriers, distrust,

limited access to information, and lack of resources and financial support, which may hinder IDP participation in volunteering. The article stresses the need to overcome these obstacles by offering psychological support, communication skills training, and access to information through social networks and centers, along with financial aid to cover expenses. Implementing these measures will enable IDPs to engage more effectively in volunteer activities, develop their skills, and make meaningful contributions to community development, thus enhancing their social inclusion, mental resilience, and competitiveness in the job market.

Key words: volunteers, volunteer activity, internally displaced persons (IDPs), social integration, adaptation.

УДК 378.147.091-028.42:001.89

DOI <https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series5.2024.100.08>

Канюк О. Л.

ОСНОВНІ АСПЕКТИ, ЗМІСТ І ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ

Науково-дослідницька діяльність студентів (НДДС) є невід'ємною складовою сучасної вищої освіти, яка відіграє ключову роль у формуванні професійних компетенцій та підготовці майбутніх фахівців до інноваційної діяльності.

Основна мета нашого дослідження полягає у всебічному аналізі НДДС як комплексної системи, що інтегрує навчальний процес з науковою діяльністю, та визначенні її ролі у розвитку аналітичних і творчих здібностей студентів.

Ми ретельно проаналізуємо основні компоненти НДДС, включаючи теоретичну підготовку, практичне застосування наукових методів, аналіз та презентацію результатів досліджень. Особлива увага приділяється структурі НДДС, яка охоплює як обов'язкові елементи навчального процесу, так і добровільну наукову діяльність студентів.

Для проведення дослідження використовувались наступні методи: аналіз наукової літератури, синтез, порівняння та узагальнення. Основним підходом був системний підхід, що дозволяє розглянути науково-дослідницьку діяльність як цілісну систему, що складається з взаємопов'язаних елементів.

Наш аналіз зосереджений на розкритті різноманітних форм організації НДДС, ролі наукового керівництва, проблем мотивації студентів та викликів у організації наукової діяльності. Ми розглянемо інноваційні підходи до НДДС, включаючи використання цифрових технологій, міждисциплінарні дослідження та міжнародну співпрацю.

Подальші дослідження будуть зосереджені на виділенні позитивних аспектів європейського досвіду НДДС та визначенні на цій основі актуальних напрямів модернізації науково-дослідницької роботи студентів у закладах вищої освіти України.

Результати статті можуть бути корисними для викладачів, наукових керівників та адміністрації вищих навчальних закладів, які прагнуть вдосконалити систему організації НДДС.

Ключові слова: науково-дослідницька діяльність студентів, заклад освіти, форми організації НДДС, види організації НДДС, інноваційні підходи до організації НДДС, мотивація студентів, проблеми та виклики НДДС.

Сучасна підготовка фахівців різних професійних напрямів ґрунтується на інтеграції освіти, науки і виробництва, що зумовлює необхідність розвитку системи науково-дослідницької діяльності студентів (НДДС). Організація науково-дослідницької роботи студентів в університетах є важливим завданням у теорії і методиці професійної освіти, оскільки сучасний фахівець повинен володіти основними навичками дослідницької діяльності та методами проведення наукових досліджень. Дослідницький підхід виступає методологічною основою цієї практики, визначаючи шляхи, форми та методи науково-дослідницької роботи студентів у закладах вищої освіти.

За останні роки було проведено ряд досліджень, присвячених НДДС, її організації, змісту та формам. Питання інноваційних підходів до організації науково-дослідницької діяльності учнів загальноосвітніх навчальних закладів розглядає у своїй праці К. В. Гораш, акцентуючи увагу на необхідності впровадження новітніх методик у навчальний процес [1].

Зміст науково-дослідницької роботи студентів детально описується у відповідних матеріалах на освітньому порталі, що надає корисні рекомендації щодо організації цього процесу в закладах вищої освіти [2]. У навчальному посібнику «Основи наукових досліджень» також розглядається важливість НДДС, акцентуючи на методологічних аспектах та етапах проведення досліджень [3]. Аспекти сутності, змісту та завдань НДДС висвітлюються у публікації, розміщеній на ресурсі Луцького національного технічного університету, де розглядаються як теоретичні, так і практичні аспекти цього процесу [4].

Питання форм і видів науково-дослідної роботи студентів також детально досліджується в одній із публікацій, яка надає класифікацію та детальний опис основних видів науково-дослідницької діяльності, доступних для студентів [5]. О. О. Чорновол-Ткаченко у своїй роботі досліджує зміст та завдання науково-дослідницької діяльності студентів у вищих навчальних закладах України, підкреслюючи важливість створення умов для активної участі студентів у наукових дослідженнях [6].